

УДК 311.21-047.58:33.021.8-027.542

О. В. Журавльов,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності,
Національна академія статистики, обліку та аудиту,
E-mail: azhurauliou@gmail.com

Статистичне моделювання трансформації національної економіки в умовах глобалізації: інституційний підхід

Стаття присвячена актуальній проблемі оцінки трансформації національної економіки крізь призму інституційного середовища. Доведено, що сучасний стан оцінки впливу інституційного середовища на економічну систему є динамічним. Запропонована теоретична модель для визначення індексу економічного зростання, що включає як чинники індекс економічних свобод та кількість рейсів авіаційного транспорту. За результатами економетричного моделювання виявлено від'ємний статистичний вплив індексу економічної свободи для Гонконгу та Сінгапуру, що пояснюється відокремленістю цих регіонів від Китаю та їх особливим статусом.

Ключові слова: інститути, економічна теорія, статистична оцінка, трансформація, система індикаторів, динамізм трансформаційної теорії.

Протягом останніх років у періодичних наукових виданнях публікується все більш робіт, присвячених дослідженню взаємозв'язку між економічним зростанням і трансформацією економіки, з одного боку, та функціонуванню формальних і неформальних інститутів, з іншого. Інституційна динаміка займає важливе місце в системі економічних наук. Особливе місце в таких дослідженнях належить статистичному оцінюванню цих процесів, що вимагає від дослідника не тільки вміння використовувати сучасний економіко-математичний інструментарій, а й глибоких теоретичних знань та інтуїтивного відчуття, необхідних для інтерпретації отриманих результатів.

Традиційні неокласичні та неокейнсіанські підходи не можуть в повному обсязі пояснити характер змін макроекономічних показників у країнах, економіки яких є порівнянними за більшістю факторів. Саме тому виникає критична необхідність використання інституційного підходу до статистичного оцінювання для пояснення наявних асиметрій розвитку.

Найбільш поширеним методом оцінки інституційного середовища як на національному, так і на глобальному ринках є економетричне моделювання. Результати, отримані за побудованими моделями, дозволяються дослідникам вивести певні закономірності, які часто містять протиріччя.

Дослідження впливу інституційних факторів на динаміку макроекономічних показників на основі побудови економетричних моделей представлено в роботах Д. Аджемоглу, Дж. Андерсона, А. Аннета, Т. Бека, С. Гурієва, К. Клауга, П. Мауро, В. Полтеровича, Дж. А. Робінсона та ін. Серед

здобутку українських економістів варто виділити праці В. Гейця, С. Герасименка, А. Гриценка, І. Журби, О. Осауленка, А. Філіпенка, В. Шевчука, С. Якубовського та ін.

Так, у роботі Д. Аджемоглу та Дж. А. Робінсона робиться спроба з позиції інституціоналізму пояснити, чому рівні доходів у різних країнах (а саме, найбагатші 30 країн та найбідніші 30 країн) протягом останніх 100 років не змінюється [1]. В. Полтерович у роботі "Стратегії інституційних реформ" наголошує, що невдачі багатьох реформ є наслідком прагнення запозичити передові інститути з більш розвинених інституційних систем перш, ніж сформулюються умови для їх нормального функціонування. Автор виділяє нову інституційну категорію – інституційна траєкторія [3]. С. Гурієв у звіті [2] визначає, що для значної кількості інституційних реформ проведення експерименту неможливо, тому що більшість реформ зачіпають всіх інституційних агентів.

Загальним для всіх робіт з економіко-статистичного оцінювання впливу інституційного середовища на трансформацію національної економіки є їх увага до динамічного аспекту. Автори шукають нові фактори, які зможуть пояснити асиметрії у структурних зрушеннях макроекономічних індикаторів різних країн. Такий пошук триває, що і зумовлює мету статті.

Метою статті є статистичне оцінювання економічного зростання національних господарств крізь призму трансформацій інституційного середовища.

На сучасному етапі є очевидним, що наявність працюючих інститутів – визначальний фактор ефективної трансформації. Водночас залишаються питання щодо побудови такої системи в умовах

волатильного політичного та економічного середовища [4].

Необхідність початку трансформації у соціалістичних економічних системах була зумовлена тим, що акумуляція доходів використовувалася для вирівнювання економічних макропоказників, а це спричинило неможливість інвестування та розвитку. У свою чергу відсутність підвищення продуктивності ефективності соціалістичної праці, гальмування темпів зростання виробництва призвели до спаду в економіці порівняно зі сталими західними економічними моделями. Незважаючи на існування деякої колективної власності (житло, інфраструктура), майновий стан населення був низький через загальну систему зрівнювання. Отже, одним із факторів початку трансформаційних процесів стала спроба отримання більшого достатку через ринкові капіталістичні механізми задля формування матеріальної основи підвищення добробуту. Такі дії вимагали руйнування чутливих для населення соціальної та політичної систем.

Дж. Тобін (Нобелівський лауреат з економіки 1994 р.) зазначав, що ринковий капіталізм генерує більшу нерівність ніж дає демократичних ціннос-

тей. Основи нерівності не можуть бути подолані без гнучкості та ефективності капіталістичних економік. Перерозподіл через фіскальну систему стає обов'язковим [10]. Нерівномірність добробуту зростає не тільки у сталих західних економічних системах, вона також характерна і для постсоціалістичних економік.

Існує діалектична протилежність між функціонуванням ринкової економіки та демократичною політичною системою. Рішення, що приймаються демократичними урядами, мають економічні наслідки як для всієї економічної систему, так і для окремих галузей. Такі рішення проявляються через реалізацію системи оподаткування, бюджетної та монетарної політик.

Ринкова економічна система має низку цінностей і правил для прийняття рішень. Наприклад, створення багатства вона передбачає у конкурентному ціновому середовищі, де прибуток є результатом процесу та платою за ризики. Водночас у політичній системі рішення приймаються через іншу призму цінностей та результатів. Протиріччя, зумовлені відмінностями аналізованих систем, приведені у табл. 1 (за даними [6]).

Таблиця 1

Протиріччя прийняття економічних рішень в інституційному середовищі

Ринкова система	Демократична система
Процес обміну	Політичні процеси
Приватні товари та послуги	Загальні товари та послуги
Система економічних цінностей	Плюралізм
Приватна зацікавленість	Загальна зацікавленість
Невидима рука ринку	Видима рука
Економічні суб'єкти (виробник, споживач, інвестор, робітник)	Політик, громадянин, зацікавлені групи
Суверенність вибору	Суверенність громадян
Прибуток як нагорода	Влада як нагорода
Бізнес як головний інститут	Уряд як основний інститут
Ефективність, продуктивність, зростання	Рівноправ'я, законність, справедливість

У ринковій системі ціни відображають вартість, а гроші є методом обміну товарів і послуг. Індивідуальні рішення приймаються через вибір тих чи інших товарів і послуг. І основою цього вибору є раціональність.

Політичний процес представляє собою колективні рішення, основані на уступках та компромісах, та можуть не враховувати раціональність. Політичний процес потребує від уряду дій, які можуть бути неприйнятими для інших інститутів. Слід зазначити, що в політичному процесі сила та впливовість можуть бути основані і не на багатстві й остання складова стає все більш значною, однак за умови громадської підтримки. Також політичний процес підтримує ініціативи окремих груп, що об'єднуються навколо спільної мети задля формування впливу на результат виконання політичних рішень.

Типи існуючих товарів і послуг відрізняються за державним і приватним секторами, хоча приватизація змиває цю різницю. Приватний сектор залежить від ринкового попиту для задоволення потреб споживачів, а можливість придбати товари є лише у тих, хто має гроші. Суспільні товари можуть бути доступні для будь-кого, при цьому рішення про таку доступність, її масштаби та шляхи регулювання випрацьовуються через процес публічної політики. Сучасний політичний процес не має чітких дефініцій щодо прибутковості, повернення інвестицій та інших категорій, які характеризують процеси в ринковій економіці. Отже, доступність публічних товарів і послуг, які проходять через політичну систему, базується на перерозподілі багатства, контролі за монополіями, охороні здоров'я тощо.

Однак найбільш фундаментальна відмінність полягає у системі цінностей та інтересів. Ринкова економіка базується на індивідуальних суб'єктах, які прощтовхують власні інтереси як головний компонент своєї мотивації. У рамках політичного процесу намагаються приймати рішення, засновані на спільних інтересах.

Рушійним фактором для ринкової моделі, за визначенням А. Сміта, є невидима рука ринку. Така система засновується на конкуренції та індивідуальній мотивації отримання прибутку і через своє ефективне функціонування має приносити користь усім членам суспільства. За таких умов прийняття рішень є доволі закритим процесом. Водночас у політичному процесі демократичних суспільств рішення приймаються прозоро через формат публічного обговорення і мають задовольняти потреби всього народу. При цьому особи, які приймають рішення, несуть відповідальність за них, а вотум довіри реалізується через електоральний процес.

Кінцевим результатом для ринкової демократичної моделі є накопичення багатства та прибутку. Також суттєво відрізняється і верховна влада. Для ринкової системи її джерелом є споживач, який вирішує на що витратити власні кошти, а для демократії – громадяни, які через своє незадово-

лення в змозі змінювати владу через демократичні інститути.

Також слід зазначити основу, на якій функціонують дві системи. Для ринкової економіки – це економічна раціональність, а для демократії – це більш суб'єктивні поняття, такі як законність, рівність, чесність. Матеріальна забезпеченість чи соціальний статус не є вирішальними для держави, разом з тим використовуються певні економічні індикатори для виявлення характеру допомоги з боку держави та її розміру.

Елементи двох систем забезпечують баланс сил в суспільстві, що є єдиною передумовою стабільного розвитку. І лише коли економічна та політична сила сконцентровані у ринковій еліті чи однопартійній системі, виникає велика загроза такій збалансованості.

Для виявлення початку трансформаційного процесу має сенс звернутися до 1980 рр. і прослідити хід економічних перетворень у соціалістичному і капіталістичному таборах. На думку Б. Мілановіча, доцільно проаналізувати різницю у загальному виробництві державних послуг (Government outputs) та за кількістю зайнятих у державних структурах [4]. У праці [8] представлено дані щодо оцінки продуктивності державного сектору (табл. 2).

Таблиця 2

Продуктивність державного сектору у капіталістичних і соціалістичних країнах

Країни	Результат роботи державних інститутів, % від ВВП	Зайнятість, % від усіх працюючих
Капіталістична система		
Франція (1982 р.)	16,5	14,6
Федеративна Республіка Німеччина (1982 р.)	10,7	7,8
Італія (1982 р.)	14	15
Австрія (1978–1979 рр.)	14,5	13
Соціалістична система		
СРСР (1985 р.)	96	...
Німецька Демократична Республіка (1982 р.)	96,5	94,2
Польща (1983 р.)	81,7	71,5
Угорщина (1984 р.)	65,2	69,9

Результати табл. 2 інтуїтивно зрозумілі та вказують на низьку ефективність державного сектору в соціалістичних країнах порівняно з капіталістичними. Разом з тим слід зауважити, що розмір державного сектору у соціалістичних країнах був априорі вищий, при цьому коректність статистичних спостережень є сумнівною. Водночас приклади Німецької Демократичної Республіки, Угорщини та Польщі вказують на схожість початку процесу трансформації в цих країнах.

Список соціально-політичних чинників, що характеризують інституційне середовище та аналізуються в економічній літературі як на теоретичному, так і на емпіричному рівнях, є досить широким. До них належать: політичний режим (демократія чи інша форма правління); економічні права і свободи; форма власності; свобода і незалежність судової системи; ефективність державного управління; верховенство закону; соціальна стабільність. В окремих емпіричних роботах ураховуються також показники ефективності систем

освіти і охорони здоров'я, тіньової економіки та соціальної нерівності. Загалом процес переходу з одного інституційного стану в інший можна описати за допомогою "інституційної траєкторії" [6].

Одним із головних факторів, що використовуються для оцінки інституційного середовища країн, є індекс економічної свободи (рис. 1, за даними [9]).

Індекс економічної свободи є агрегатом, який побудовано за результатами аналізу інститутів зі 157 країн і територій з використанням 42 різних змінних, які вимірюються за п'ятьма розрізами: 1) розмір уряду; 2) правова структура та захист прав власності; 3) доступність кредитних грошей; 4) свобода торгівлі на міжнародному рівні; 5) регулювання кредитів, праці та бізнесу.

Згідно з останнім доступним звітом, на основі статистики 2013 року, топ-10 найбільш економічно вільних юрисдикцій складають Гонконг, Сінгапур, Нова Зеландія, Швейцарія, ОАЕ, Маврикій, Йорданія, Ірландія, Канада і Велика Британія. Сполучені Штати, які раніше вважалися оплотом економічної свободи (друге місце в 2000 році), наразі посідають 16-те місце у світі [9]. 10 найнижчих за рейтингом країн – Ангола, Центральноафриканська Республіка, Зімбабве, Алжир, Аргентина, Сирія, Чад, Лівія, Республіка Конго та Венесуела. Деякі деспотичні країни, такі як Північна Корея та Куба, не можуть бути ранжовані через відсутність даних. У всьому світі середній бал економічної свободи незначно виріс – з 6,84 у 2012 р. до 6,86 у 2013 р.

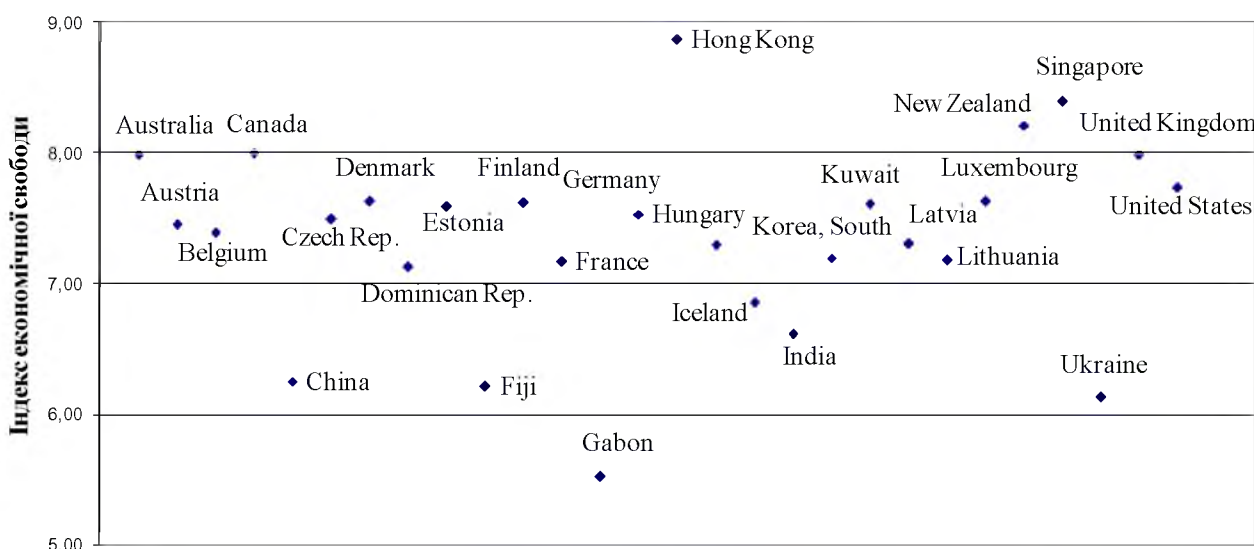

Рис. 1. Індекс економічної свободи деяких країн світу, 2013 р.

Для виявлення впливу інституційного середовища на економічне зростання було обрано дані за топ-9 країнами з найвищим рівнем економічної свободи (крім Великої Британії) за період з 1995 р. по 2013 р. Як чинник впливу (характеристика інституційного середовища) розглядалася кількість рейсів пасажирського авіатранспорту зі столиць цих країн до Лондона. Отримана теоретична модель має такий загальний вигляд:

$$EG = \beta_1 IEF + \beta_2 FLGHT + u, \quad (1)$$

де EG – індекс економічного зростання аналізованих країн; IEF – індекс економічної свободи; $FLGHT$ – кількість рейсів пасажирського авіатранспорту з найбільших аеропортів топ-10 країн до Лондона за аналізований період; β_1 і β_2 – параметри рівняння; u – вільний член рівняння.

За результатами розрахунків побудовано рівняння для зазначених країн (табл. 3).

Статистичні оцінки отримано на основі застосування методу найменших квадратів для регресійних рівнянь у пакеті EVIEWS 8.

Для більшості країн, що аналізуються, індекс економічної свободи справляє значущий позитивний статистичний вплив на економічне зростання. Це пояснює критичну важливість ефективного функціонування інститутів на економічну трансформацію. Тобто маючи інститути, що працюють, країна може розраховувати на економічне зростання навіть за умов світових економічних шоків. Водночас для Гонконгу та Сінгапуру (країн, що мають найвищий рівень економічної свободи у світі) цей вплив виявився статистично від'ємним щодо індексу економічного зростання. Це можна пояснити тим, що китайська економічна стратегія спиралася на нестандартні проміжні інститути – дуальну лібералізацію і муніципальні підприємства, що є неефективними в розвиненій економіці, але добре пристосовані для китайських умов. Використовуючи більш стандартний інститут – спеціальну економічну зону, уряд зміг підібрати відповідні для Китаю правила зовнішньої торгівлі. Старі інститути поступово витіснялися новими і цей процес ще триває.

Результати моделювання для країн із найвищим рівнем економічної свободи

Гонконг	$EG(Y) = -0,29 IEF + 0,22 FLGHT, R^2=0,973$ (-0,04) (0,02)
Сінгапур	$EG(Y) = -0,18 IEF + 0,17 FLGHT, R^2=0,851$ (-0,011) (0,012)
Нова Зеландія	$EG(Y) = 1,01 IEF + 0,02 FLGHT, R^2=0,8131$ (0,18) (0,0082)
Швейцарія	$EG(Y) = 1,57 IEF + 0,001 FLGHT, R^2=0,7854$ (0,45) (0,02)
ОАЕ	$EG(Y) = 0,38 IEF + 0,004 FLGHT, R^2=0,961$ (0,45) (0,02)
Маврикій	$EG(Y) = 0,0033 IEF + 0,0047 FLGHT, R^2=0,621$ (0,008) (0,02)
Йорданія	$EG(Y) = 1,89 IEF + 0,07 FLGHT, R^2=0,812$ (0,71) (0,02)
Ірландія	$EG(Y) = 0,011 IEF + 1,45 FLGHT, R^2=0,833$ (-0,04) (0,02)
Канада	$EG(Y) = 0,75 IEF + 0,74 FLGHT, R^2=0,907$ (0,086) (0,003)

Теоретичні та емпіричні докази свідчать про те, що процес розвитку відображає складну взаємодію інститутів, а також політичних і географічних чинників. В умовах трансформації національної економічної системи суспільству, згідно з теорією інституціоналізму, слід вирішувати потрійне завдання, сутність якого полягає в такому:

- 1) приймати зміни і нові механізми;
- 2) долати негативні наслідки змін і помилок;
- 3) зберігати цінне з минулого.

Це має враховуватися при розробці стратегії і тактики державних реформ в економіці.

Основними проблемами оцінювання впливу інститутів на ефективність економіки є адекватне вимірювання якості інститутів і питання ендогенності. Перша проблема пов'язана з труднощами в підборі вимірюваних ознак якості інститутів, оскільки найпоширеніші підходи до такого вимірювання засновані на суб'єктивних оцінках, отриманих із опитувань бізнесменів, експертів і аналітиків, а отже, їм притаманні усі недоліки суб'єктивних оцінок. Результати оцінки регресійних моделей

для країн, які мають найвищий індекс економічної свободи, свідчать про те, що саме дія ефективних інститутів стає "локомотивом" економічного зростання й основою добробуту населення. Це вказує на критичне значення інститутів у трансформації економічних систем пострадянських країн, які й досі шукають інституційні траєкторії.

Отримані результати слугують основою для подальших статистичних оцінювань трансформацій національних економік через призму інституціоналізму. Нами поставлену мету провести компаративний статистичний аналіз впливу трансформацій інституційного середовища в групах країн, різних за соціально-економічним розвитком на економічне зростання і макроекономічну стабільність. Особливу увагу буде надано включенню до багатофакторних моделей бінарних чинників (наявність демократичного врядування в країні, відношення до корупції, культурні коди економіки тощо) інституційного середовища, що зумовлюють трансформацію національних економічних систем.

Список використаних джерел

1. Аджемоглу Д. Почему одни страны богатые, а другие бедные. Происхождение власти, процветания и нищеты / Д. Аджемоглу, Дж. А. Робинсон : [пер. с англ. Д. Литвинова, П. Миронова, С. Сановича]. – М. : АСТ, 2015. – 575 с.
2. Анализ инструментов оценки социально-экономических последствий планируемых институциональных реформ, мониторинг и оценка эффективности их реализации, разработка предложений по созданию инструментальной базы оценки эффективности институциональных реформ: Отчет о НИР (заключительный) / Некоммерческий фонд содействия экономическому развитию и социальной стабильности – Центр экономических и финансовых исследований и разработок (ЦЭФИР). – № 2.4.9/17082-АШ/Д04; Инв. № 00037/11. – М., 2006. – 133 с.
3. Полтерович В. М. Стратегии институциональных реформ / В. М. Полтерович. – М. : ЦЭМИ РАН, 2005. – 51 с.

4. Milanović B. *Liberalization and entrepreneurship: Dynamics of Reform in Socialism and Capitalism* / B. Milanović. – London : M.E. Sharpe Inc., 1989 – 200 p.
5. *Assessing the value of law in the transition countries* / ed. by P. Murrell. – Ann Arbor : University of Michigan Press, 2001. – 388 p.
6. Buchholz R. *Essentials of Public Policy for Management* / R. Buchholz. – Englewood Cliffs : Prentice-Hall Inc. 1985. – 240 p.
7. Sachs J. *Institutions Don't Rule: Direct Effects of Geography on Per Capita Income* [Electronic resource] / J. Sachs // NBER Working Paper № 9490. – Access mode : <http://www.nber.org/papers/w9490.pdf>
8. *Public Finance: Theory and Practice in Central European Transition* / ed. by J. Nemeč, G. Wright. – Bratislava : NISPAcee. 1997. – 171 p.
9. Heritage Foundation. *Country Ranking* [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.heritage.org/index/ranking>
10. Tobin J. *A General Equilibrium Approach to Monetary Theory* / J. Tobin // *Journal of Money, Credit, and Banking*. – 1969. – Vol. 1, № 1. – P. 15–29.

References

1. Ajemoglu, D., & Robinson, J. A. (2015). *Pochemu odni strany bogatyje, a drugie bednye. Proishozhdenie vlasti, protsvetaniia i nishchety* [Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty]. Moscow: AST [in Russian].
2. *Analiz instrumentov otsenky sotsialno-ekonomicheskikh posledstviu planiruemykh institutsionalnykh reform, monitoring I otsenka effektivnosti ikh realizatsii, razrabotka predlozhenii po sozdaniuu instrumentalnoi bazy otsenki effektivnosti institutsionalnykh reform. Zvit z naukovogo-doslidnoi roboty* [Analysis of assessment instruments of socio-economic effects of the planned institutional reforms, monitoring and evaluation of the effectiveness of their implementation, the development of proposals for the creation of instrumentation for evaluation of the effectiveness of institutional reforms. The report on research work]. (2006). Moscow: Non-profit Foundation for the promotion of economic development and social stability – Center for Economic and Financial Research (CEFIR) [in Russian].
3. Polterovich, V. M. (2005). *Strategii institutsionalnykh reform* [Strategies for institutional reforms]. Moscow : TSEMI RAN [in Russian].
4. Milanović, B. (1989) *Liberalization and entrepreneurship: Dynamics of Reform in Socialism and Capitalism*. London : M.E. Sharpe Inc. [in English].
5. Murrell, P. (2001). *Assessing the value of law in the transition countries*. Michigan: University Press [in English].
6. Buchholz, R. (1985). *Essentials of Public Policy for Management*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall Inc. [in English].
7. Sachs, J. (2003). *Institutions Don't Rule: Direct Effects of Geography on Per Capita Income*. NBER Working Paper. [www.nber.org](http://www.nber.org/papers/w9490.pdf). Retrieved from <http://www.nber.org/papers/w9490.pdf> [in English].
8. Nemeč J., & Wright G. (Eds.). (1997). *Public Finance: Theory and Practice in Central European Transition*. Bratislava : NISPAcee [in English].
9. Heritage Foundation. *Country Ranking*. [www.heritage.org](http://www.heritage.org/index/ranking). Retrieved from <http://www.heritage.org/index/ranking> [in English].
10. Tobin, J. (1969). *A General Equilibrium Approach to Monetary Theory*. *Journal of Money, Credit, and Banking*. Vol. 1, 1, 15–29 [in English].

А. В. Журавлев,

кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры менеджмента
внешнеэкономической деятельности,
Национальная академия статистики, учета и аудита

Статистическое моделирование трансформации национальной экономики в условиях глобализации: институциональный подход

Статья посвящена актуальной проблеме оценки трансформации национальной экономики через призму институциональной среды. Доказано, что современное состояние оценки влияния институциональной среды на экономическую систему является динамичным. Предложена теоретическая модель для определения индекса экономического роста, включающая как факторы индекса экономических сво-

бод и количество рейсов авиационного транспорта. По результатам эконометрического моделирования выявлено отрицательное статистическое влияние индекса экономической свободы для Гонконга и Сингапура, что объясняется обособленностью этих регионов от Китая и их особым статусом.

Ключевые слова: институты, экономическая теория, статистическая оценка, трансформация, система индикаторов, динамизм трансформационной теории.

O. V. Zhurauliou,

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of Department of
Foreign Economic Activity,
National Academy of Statistics, Accounting and Audit*

Statistical Modeling of the National Economy Transformation in the Globalization Context: Institutional Approach

The article is devoted to the important problem: assessment of national economy transformation from the institutional perspective. It is demonstrated that traditional neo-classical and neo-Keynesian approaches are incapable to fully explain the character of change in macroeconomic indicators in countries with economies that are incomparable by the majority of factors.

It is shown that the institutional setting has dynamic effects for the economic system. As follows from the theory of institutionalism, when the national economic system is under transformation, the society needs to address the triple problem: first, to adopt change and new mechanisms; second, to eliminate negative effects of change and mistakes, and, third, to preserve the values of the past.

A broad range of socio-political factors of the institutional setting, analyzed in economic literature at theoretical and empirical level, is highlighted. They include political regime (democracy or other form of government), economic rights and freedoms, type of ownership, freedom and autonomy of judicial system, effectiveness of public administration, supremacy of law and social stability. Also, performance indicators for education and health care system, indicators of shadow economy and social inequality are accounted for in selected empirical works.

A theoretical model is proposed, which includes index of economic freedoms and number of air flights. The assessment of regression models for countries with the highest index of economic freedom demonstrates that the effective institutes are most effective drivers of economic growth and population's welfare. However, the reverse statistical impact of index of economic freedom is found for Hong Kong and Singapore; it assumes that the already established and effective institutes are capable to promote economic growth by inertia, irrespective of the model indicators.

Key words: *institutes, economic theory, statistical assessment, transformation, system of indicators, dynamism of transformation theory.*

Бібліографічний опис для цитування:

Журавльов О. В. Статистичне моделювання трансформації національної економіки в умовах глобалізації: інституційний підхід / О. В. Журавльов // Статистика України. – 2016. – № 3. – С. 11–17.